

13 juli 1959

U 8165/59 - C 46 - P1/PS9.

FA-4456/
17

GEHEIM

Land: De Zelfkant.
Onderwerp: Reacties in de Zelfkant op de mogelijke terugkeer van dit gebied naar de Bondsrepubliek.

Referenties:

Datum van waarneming: Juli 1959.

Bron: Betrouwbaar.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

De Zelfkant

REACTIES IN DE ZELFKANT OP DE MOGELIJKE TERUGKEER VAN DIT GEBIED NAAR DE BONDSREPUBLIC

-0-

Sedert enige maanden heerst onder de bevolking van het drostambt Tudderen een toenemende onrust met betrekking tot de terugkeer van dit gebied naar de Duitse Bondsrepubliek.

Vrijwel de gehele bevolking is de mening toegedaan, dat met deze terugkeer ook de tijd van welvaart voorbij zal zijn. Dit is niet alleen de mening van de mensen, die altijd voor aansluiting bij Nederland zijn geweest, doch ook vele "pro-Duitsers" zijn er thans wel van overtuigd, dat zij het met een eventuele terugkeer naar Duitsland financieel veel moeilijker zullen krijgen.

Zo in het algemeen komt dit niet tot uiting, maar wel blijkt het uit de verschillende acties die gevoerd worden, en ook uit persoonlijke gesprekken met de bevolking komt dit hoe langer hoe meer naar voren.

Vrijwel algemeen leeft in de Zelfkant thans ook de gedachte, dat zowel de mensen als ook het gebied waarin zij wonen door Nederland gebruikt wordt als ruilobject om van Duitsland andere concessies te verkrijgen, terwijl er naar de mening van de bevolking niet wordt gevraagd.

Met vrij grote zekerheid kan worden aangenomen, dat $\pm$ 95% van de Zelfkantbevolking wenst, dat zij door middel van een volksstemming over haar eigen status kan beslissen. Dit houdt natuurlijk niet in, dat ditzelfde percentage voor aansluiting bij Nederland zal stemmen.

Hoe een dergelijke stemming zou uitvallen, is thans moeilijk te beoordelen, daar de Zelfkantbewoners uit angst voor eventuele represaillemaatregelen zich niet openlijk durven uit te spreken.

Typerend in deze gehele aangelegenheid is, dat het vrij grote aantal Nederlanders, dat in de Zelfkant woont en die nagenoeg allen voor aansluiting bij Nederland zijn, zich bijna geheel buiten deze verwickelingen houden.

De Zelfkant telt thans (1-7-1959) 6.236 inwoners, waarvan 1.135 de Nederlandse nationaliteit bezitten (hierbij zijn de Nederlandse ambtenaren met hun gezinnen inbegrepen). Bij de grenscorrectie in 1949 woonden in de Zelfkant ± 500 Nederlanders. De uitbreiding van dit aantal is gedeeltelijk een gevolg van de vestiging van personen, die van buiten de Zelfkant kwamen en gedeeltelijk door het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit door huwelijk.

Door de "Interessengemeinschaft Gewerbliche Wirtschaft im Selfkant" werden met betrekking tot de terugkeer van de Zelfkant naar Duitsland enige vergaderingen belegd, teneinde een aantal hierop betrekking hebbende problemen te bespreken. Deze vergaderingen werden op 30 juni j.d. te Schalbruch, op 1 juli te Susterseel en op 2 juli te Tudderren gehouden.

Het onderwerp van bespreking was een door de "Altestenrat" van genoemde organisatie opgesteld "Denkschrift", dat aan de Bondsregering te Bonn zou worden aangeboden en waarin alle "Zelfkant-problemen", die bij een eventuele terugkeer van dit gebied naar Duitsland zullen ontstaan, aan de orde worden gesteld.

Dit memorandum bevatte zoveel punten, dat alleen al voor de voorlezing ervan een half uur nodig was. Enkele van de hierin vervatte eisen waren:

1. Doorbetaling van de ouderdomsrente aan hen, die dit thans ook krijgen.
2. Doorbetaling van de kinderbijslag vanaf het eerste kind.
3. Toeslag op de lonen van de arbeiders, die in Nederland werken en zich straks moeten aanpassen aan de Duitse levensstandaard.
4. Handhaving van - en zo mogelijk nog uitbreiding - het aantal thans bestaande verbindingswegen met Nederland.
5. Uitbreiding van de telefoonverbindingen met Nederland.
6. Uitvoering van het door het drostambt opgestelde uitbreidingsplan.

De bedoeling van deze vergadering was om de mening van de Zelfkantbevolking op deze punten te peilen en voorts om uit enige leden van de "IGGW-Selfkant" en enige vertegenwoordigers van de andere bevolkingsgroepen, zoals de arbeiders en de landbouwers, een comité te vormen, hetwelk deze actie zal voortzetten.

Voor deze vergadering bestond vrij veel belangstelling en zowel in Schalbruch als in Tudderen had alles een rustig verloop.

Tijdens de vergadering te Sustarseel hebben zich echter enige moeilijkheden voorgedaan. Hier bemoeide de burgemeester van Geilenkirchen zich met de zaak. Hij verweet de vergadering, dat men steeds maar praatte over zakelijke aangelegenheden, terwijl het punt "vaderlands-liefde" geheel buiten beschouwing werd gelaten. Hierdoor werd de vergadering in het politieke vlak getrokken, waardoor ernstige meningsverschillen ontstonden, die in een handgemeen eindigden.

Ook buiten de hierboven omschreven vergaderingen wordt er thans in het drostambt Tudderen veel over

een eventuele terugkeer van dit gebied naar Duitsland
gesproken.

Het overgrote deel der bevolking ziet thans
met bezorgdheid dit tijdstip naderen. Vooral de mid-
denstand en de arbeiders zijn beducht voor de financi-
ele gevolgen, die deze terugkeer voor hen zal meebrengen.

Juli 1959.